

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 An constiterit ex aliqua materia & forma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

memorabilis illius humilitatis ministerio, quando eis pedes lauit.

Ho. 4 in Mat in op. imper sup. illud. s. modo. 2. 6.

Ad tertium dicendum, quod sicut Chrysostomus dicit super Mattheum per hoc quod Christus Ioanni dicens: Ego a te debui baptizari, respondit, Sine modo ostenditur, quod postea Christus baptizauit Ioannem. Et hoc dicit in quibusdam libris apocryphis manifeste scriptum esse. Certum tamen est, ut Hieronimus dicit super Mattheum, quod sicut Christus fuit baptizatus in aqua a Ioanne, ita Ioannes a Christo erat in Spiritu baptizandus.

Ad quartum dicendum, quod non est tota causa quare illi fuerunt baptizati post baptismum Ioannis, quia Spiritum Sanctum non cognouerant, sed quia non erant baptizati in nomine Christi.

Ad quintum dicendum, quod sicut dicit Augustinus contra Iulianum, Sacramenta nostra sunt signa presentis gratiae, sacramenta vero veteris legis fuerunt signa gratiae futurae. Unde ex hoc ipso, quod Ioannes baptizauit in nomine venturi, datur intelligi, quod non dabat baptismum Christi, qui est sacramentum nouae legis.

DISPUTATIO XXV.

In quinque Sectionibus distributa.

De baptismo Ioannis.

Disputatio haec posset in materiam de sacramento baptismi reijci, quoniam collato inter se Christi, Ioannisque baptismum, utriusque ratio melius dignoscitur: tamen tum propter D. Thomam propter rationem, quae ipsum mouit, scilicet ut commodius mysterium baptismatis Christi, explicemus, hoc loco expedienda est. Primum igitur naturam, causas, effectusque huius baptismi explicabimus: deinde cum Christi baptismate illud breuiter conferemus.

SECTIO I.

An baptismus Ioannis essentialiter constiterit ex aliqua materia, & forma.

Quoniam ex omnibus Euangelijs constat Ioannem baptizasse, & in actis Apostolorum, saepe etiam fit mentio baptismatis Ioannis, ideo suppono illud reuera extitisse, & inquiri, quid fuerit? Potest autem eius essentia dupliciter explicari. Primo per partes phyficas, illis uero similis, materiam scilicet, & formam, vel per principia metaphyca, genus scilicet & differentiam: hoc posteriori modo explicabitur postea declarando, an ille baptismus sacramentum fuerit, quod nunc intelligi non potest, donec effectus, & institutio illius baptismatis intelligatur. Priori igitur modo nunc tractanda res est.

Principio igitur certa fide constat, quasi materiam remotam baptismatis Ioannis fuisse aquam naturalem. Nam, ut constat Matth. 3. & Mar. 1. Ioannes in Iordane baptizabat aqua ipsius fluminis, quae naturalis erat, & Io. 3. dicitur. Erat Ioannes in Aenon baptizans iuxta Salim, quia aqua multae erant ibi. Aqua autem simpliciter dicta naturalis aqua significat. Unde Act. 1. dixit Christus: Ioannes quidem baptizauit aqua, quod ipsemet Ioannes testatus fuerat Matth. & Luc. tertio, & Marc. ac Ioan. primo ca. dicens. Ego baptizo in aqua.

Secundo certum item est, quasi materiam proximam, Suarez. Tom. 2.

materiam, vel essentiam illius baptismatis constituisse in ipso usu, ut nomen ipsum baptismi praesertim, & in his duobus absque ulla controuersia habuit similitudinem ille baptismus cum baptismo a Christo instituto, & hoc sensu dixit Tertullianus lib. de bapt. c. 4. Nec quisquam refert inter eos, quos Ioannes in Iordane, & Petrus in Tyberina, scilicet, quoad similitudinem materiae. Tractat enim ibi de similitudine, quae est inter naturales aquas propter quam qualibet ad baptismum conficiendum sufficit. Difficultas ergo superest, an totus ritus, & essentia illius ceremoniae posita fuerit in sola externa ablutione aquae, uel illa sola fuerit materia, & aliquid aliud adiunctum in per modum formae.

Prima sententia affirmat, habuisse baptismum illum eandem formam, quam habet noster baptismus: ita necesse est sentiant heretici, qui affirmant baptismum Ioannis, & Christi omnino eiusdem rationis fuisse. Quem errorem Donatistis tribuit Aug. lib. 2. contra literas Petilianae ca. 32. quamquam Donatistae reuera non affirmabant Ioannem baptizasse sub forma Trinitatis, ut ex Augustino constat. Unde necesse est eos negasse, hanc formam esse de essentia baptismi Christi, uel certe imperite fecum pugnasse. Et in eodem errore versantur huius temporis heretici, ut referunt Canisius lib. de sanct. Ioan. c. 9. Et Bellarmus lib. 1. de sacramento bapt. c. 19.

Secunda sententia est, Ioannem baptizasse sub aliqua forma, non quidem inuocando Trinitatem, sed Christum venturum, ut, uerbi gratia, dicendo. Ego te baptizo in nomine Christi venturi, uel alio simili modo.

Ita sentit D. Th. hic ar. 6. ad 5. ubi Caiet. id supponit, ac sentit. Idem tenet Magist. in 4. d. 2. & Bonau. ibi explicans litteram Magist. Palud. q. 2. ar. 1. Marf. q. 2. ar. 2. Alenf. 4. p. q. 9. mem. 3. ar. 1. Hug. Victor. li. 2. de sacram. p. 6. c. 6. Cui sententiae uideretur fauere Hieronimus circa illa uerba Ioel. 2. Effundam de spiritu meo super omnem carnem; ubi sic inquit, Unde & in actibus Apostolorum, qui baptizati erant baptismate Ioannis, in eum, qui venturus erat, hoc est in nomine Domini Iesu, quia responderunt Paulo interroganti, sed nec si sit Spiritus Sanctus nouimus: iterum baptizantur, imo uerum baptismum accipiunt, quia sine Spiritu Sancto, & mysterio Trinitatis quidquid in una uel altera persona accipitur, imperfectum est. Ambr. item 1. de Sp. S. c. 7. Ioannes quidem in aduenientis Iesu, non in suo baptizabat nomine, & deo spiritu mesie bati (loquitur de illis, de quibus est ser. Act. 19.) quia nec baptismum in Christi nomine, sicut Ioannes baptizare solebat, acceperant. Denique Aug. in li. q. noui testam. q. 19. dicit baptismum Ioannis non fuisse sine Saluatoris mentione. Fundari potest haec opinio in uerbis Act. 19. Ioannes baptizauit baptismum poenitentiae populum dicens in eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc est, in Iesu, ubi Beda in eadem est sententia.

Tertia sententia negat, Ioannem baptizasse sub aliqua forma uerborum. Hanc tenent in 4. dist. 2. Dur. q. 3. Gabr. q. 2. Sotus q. 2. art. 1. Scotus uero q. 2. utramque censet probabilem. Fundamentum huius sententiae est, quia ex scriptura hoc non colligitur, & alioqui non erat necessaria haec forma ad finem illius baptismatis.

Dico breuiter primo certum esse, Ioannem non baptizasse sub illa forma, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Hoc colligitur ex Act. 19. ubi baptizati baptismate Ioannis negant se nomen Spiritus sancti audiuisse, ergo signum est in illo baptismate non fuisse solitam fieri Trinitatis inuocationem. Quod testimonium esset euidentis, si certum esset illis hominibus datum fuisse integrum baptismum Ioannis, sed quia hoc Ambrosius supra negare uisus est, ideo non uidetur omnino concludere, quamquam (ut uerum fatear) non uideo quare ratione, aut fundamento id negetur. Quia absolute ibi dicuntur illi homines baptizati baptismate Ioannis, quod simpliciter non ita esset, nisi baptismum illum integrum accepissent. Deinde, ideo Paulus,

V 3 explica-

Tertul.

Augustin.

Canis. Bellarm.

D. Thom. Caietan. Magist. Bonauent. Pallad. Marfil. Alenf. Hugo Viã. Hieron. Ioel.

Ambro. Augustin. Act. 19. Beda.

Duran. Gabr. Sotus. Scotus.

Act. 19.

explicauit illis, quomodo Ioannes baptizaret, vt eos doceret, qua ratione fieri poterat, vt baptizati essent Baptismo Ioannis, & nihil de Spiritu Sancto audiuisent: ergo supponit, potuisse illos accipere integrum, Ioannis baptismum, sine Spiritu Sancti inuocatione. Et ita intellexit hunc locum Hieronymo. loco supra citato, & idem indicat in epistol. 15. o. ad Hedibiam. quæstion. 2. Præterea constat hæc veritas, quia Christus fuit, qui hanc formam instituit, vt constat ex verbis illis, *Baptiz. antes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritu Sancti.* Matth. vltim. Ac merito, quia expressa fides Trinitatis non est omnibus publicè prædicata, nisi per Christum, & Apostolos, non per Ioannem. Rursus (vt infra dicemus) baptismus Ioannis non dabat Spiritum Sanctum; neque ergo necesse erat in illo inuocari. Vnde quod Ioannes ipse dixit. *Ego vos baptizo in aqua, alius veniet qui fortior me est, ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto.* Exponi potest tum dando, tum etiam inuocando Spiritum Sanctum. Vnde apud Augustin. libr. 2. contra literas Petilianum, capit. 32. habentur hæc verba, *Ioannes dedit aquam sine nomine Trinitatis, sicut ipse professus est dicens, ego baptizo vos in aqua, &c.* Fateor tamen hæc verba esse Petilianum, non Augustinum, cæterum quia Augustinus illa admittit, sententiam approbare visus est.

Hieron.

Matt. vlt.

Augustin.

Baptismus Ioannis non fuit sub illa forma verborum.

Chryso.

Dico secundo, ex scripturis colligi non posse an Ioannes baptizauerit sub certa forma verborum, nec ne illis tamen, & rationi magis consentaneum videtur, Ioannem in suo baptismo nulla formam fuisse. Prior pars constat, quia in Euangelio, vbi præcipue narratur huius baptismi historia, nulla talis formæ fit mentio, neque etiam in loco illo Actuum, quia ibi non dicitur, Ioannem baptizasse in nomine Christi, seu inuocando illud, sed dixisse, vt crederent in eum, qui venturus esset post ipsum. Quorum verborum sensus apertus est Ioannem docuisse, & monuisse eos, quos baptizabat, vt in Christum crederent, ex quo non fit, vt formam illam suo baptismo adhiberet, quia non est sermo de forma, sed de doctrina, vt latè Chrysol. hom. 10. in Matt. quanquam eo loco nihil dicat de prædicto Pauli testimonio, sed solum prædicationem, & baptismum Ioannis explicet.

Baptismus Ioannis non fuit sub illa forma verborum.

Chryso.

Posterior pars declaratur primo, quia vbique in Scriptura tantum dicitur Ioannis baptisma fuisse in aqua, non est ergo vnde asseramus fuisse etiam in verbo, seu habuisse formam aliquam. Deinde est coniectura, quia postquam Ioannes aliquo tempore baptizauit, miserunt ad eum Pharisei interrogantes, an esset Christus, ergo signum est illum non fuisse solum baptizare in nomine Christi venturi. Præterea, vel intelligitur baptizasse in nomine Christi venturi, solum eo sensu, quo Iudæi credebant, Christum esse venturum, & hoc non est verisimile: tum qui Christus tunc non erat venturus hoc sensu, sed iam venerat, neque ad Ioannis munus pertinebat prædicare hoc modo Christum venturum, sed præsentem; vel baptizabat in nomine Christi venturi, id est, quia iam iam manifestandus erat hominibus, & baptizaturus eos in spiritu. Quomodo intelligendum videtur, quod dicit Paulus prædicto loco, Ioannem docuisse homines, vt crederent in eum, qui post ipsum venturus erat: at, si Ioannes baptizasset hoc sensu explicato, ante baptismum exigeret ab hominibus fidem illius, in cuius nomine baptizandi erant: hoc autem non esse verisimile non obscure colligitur ex Marc. tertio, & Lucæ septimo. Ad hæc est alia coniectura, quia si Ioannes baptizaret sub illa forma, etiam Christum sub eadem baptizasset, consequens autem videtur absurdum. Dices, in Christo non seruasse illam formam, vt respondent Paludanus & Marsilius. Sed contra, quia sequitur reuera Christum non recepisse baptismum Ioannis, sicut non recipit nunc Sacramen-

Marc. 3. Luc. 7.

tum Baptismi, qui abluitur sine forma. Deinde, cum ille baptismus fuerit potissimum institutum, vt esset occasio parandi viam Christo, vt ipse baptizaretur ad sanctificandas aquas, credendum est eo modo fuisse institutum, quo expediebat vt Christo commodè applicaretur. Tandem in Sacramentis nouæ legis, formæ verborum institutæ sunt, quia sunt aptæ ad expressius significandos spirituales effectus gratiæ horum sacramentorum, & ad inuocandam, seu applicandam virtutem Diuinam, quæ in eis principaliter operatur: sed in baptismo Ioannis non dabantur gratia, aut spirituales aliqui effectus (vt iam dicemus) nec virtus Diuina specialiter in eo operabatur, ergo non fuerunt in eo verba necessaria: sicut neque in Sacramentis veteris legis adiungebantur verba propter eorum imperfectionem, & propter prædictam causam.

Vltimò igitur ex ijs concluditur, totam substantiam, & essentiam illius baptismi positam fuisse in exteriori aquæ ablutione. Patet tam ex dictis testimonijs Scripturæ, quàm à sufficienti enumeratione, quæ exclusis verbis nihil aliud esse videtur, quod de necessitate, vel de essentia illius baptismi dici possit. Dices, si ille baptismus tantum erat ablutio quedam exterior, nihil ergo habebat sacri, nihilque à communi, & vulgari ablutione differerebat. Respondetur negando consequentiam, nam illa cæremonia ex intentione, & speciali deputatione, seu impositione, & modo quo fiebat, habebat rationem quandam signi, & cæremoniæ sacræ. Baptizabat enim Ioannes baptismo penitentiæ in remissione peccatorum. Vnde ille baptismus erat signum quoddam subiectionis, & humilitatis, quo homines sese peccatores profitebantur, & indigere interna ablutione, atque remissione peccatorum. Erat enim ille baptismus ad significandum perfectiorem baptismum Christi futuram: & ita licet materialiter non esset nisi ablutio aquæ: tamen in ratione talis cæremoniæ, & signi à communi ablutione differerebat.

Baptismus Ioannis in externa aqua ablutione positus. Obiectio. Responsio.

SECTIO II.

Utrum baptismus Ioannis, ad dandam gratiam fuerit institutus, vel cuius rei gratia.

Explicata essentia & natura huius baptismi, sequitur vt aperiamus causas eius. Et quoniam intrinsecæ causæ cum rei substantia coincidunt, superfluum tantum extrinsecæ explicandæ, dicemus ergo primò de finali, quoniam hæc quodammodo prior est, & rei naturam maximè declarat, præsertim in rebus arte, seu vsu hominum factis, simul verò dicemus de effectu, quoniam finis, & effectus in eandem rem incidunt. Hæretici ergo huius temporis contendunt baptismum Ioannis non minus contulisse gratiam, quàm nostrum, qui sanè consequenter videntur loqui. De nostro enim baptismo dicunt, non conferre gratiam nisi excitando fidem, quis autem neget etiam baptismum Ioannis potuisse excitare fidem? Et hæc videtur esse antiquior hæresis Donatistarum, vt colligitur ex citato loco Aug. li. 2. contra Petilianum cap. 22.

August.

Dicendum verò est primo, baptismum Ioannis non habuisse virtutem conferendi gratiam, neque ad hunc finem fuisse institutum. Hæc assertio est de fide. Et probatur primo ex Scriptura, Sæctorum expositionibus adiunctis. Nam Matt. & Luc. 3. Marc. & Ioannis. differentiam constituit ipsemet Ioannes inter suum, & Christi baptismum, dicens. *Ego baptizo vos in aqua, qui autem post me venturus est, ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto.* Quæ differentia ita sumenda necessario est, vt intelligatur baptismus Ioannis non contulisse

Baptismus Ioannis non contulit gratiam. Matt. 3. Luc. 3. Marc. 1. Ioan. 1.